

Het charolaisras speelt in Frankrijk al decennialang een voortrekkersrol voor alle andere vleesrassen

Vooruit in de tijd fokken

De Franse charolaisfokkerij getuigt van progressiviteit. Bij het vastleggen van het fokdoel is de hele keten direct betrokken. Het fokprogramma met onderzoeken op teststations wordt vanaf 2012 definitief op een nieuwe leest geschoeid.

tekst **Guy Nantier**

Het charolaisras is met 1,7 miljoen dieren het grootste vleesras in Frankrijk. En in Europa. Zo'n tien procent van de Franse charolaisveestapel is geregistreerd in het stamboek. Het stamboek telt 2300 leden en waakt sinds de oprichting in 1864 onder meer over de standaard van het ras en de fokkerijdoelstellingen.

Elke tien jaar wordt het fokdoel herzien en bijgesteld. Die herziening wordt vastgelegd in overeenstemming met andere partijen binnen de organisatie Charolais France. Charolais France is een interprofessionele vereniging met drie colleges: een college met afgevaardigden van het stamboek, een college met afgevaardigden van de ki-centra en een college met afgevaardigden van organisaties uit de periferie zoals opfokstations, veehandel, afzetorganisaties et cetera. De drie colleges zijn evenredig samengesteld en hebben elk eenzelfde gewicht in de besluitvorming.

'Charolais France is het parlement van het ras', vertelt Régis Grémion, foktechnisch directeur bij het stamboek. 'Alle actoren uit de keten zijn erin vertegenwoordigd. Het is een heel diverse groep van beroepen maar met slechts één gemeenschappelijk belang: progressie maken met het charolaisras.'

Dikte botten

De laatste herziening van het fokdoel dateert uit 2000 (zie tabel 1). Een nieuwe herziening komt er binnenkort aan. In vergelijking met het fokdoel 1990-2000 ligt op hoofdlijnen de selectiedruk op meer besciering, vooruitgang in ontwikkeling, maar minder snel dan voorheen, en behoud van de vlotte kalvingen, de groeikracht en de melkproductie. 'Maar een fokdoel is nooit een statisch gegeven', zegt Grémion. 'We voeren tussentijdse aanpassingen door indien er zich relevante foktechnische, economische of maatschappelijke ontwikkelingen voordoen.'

De dikte van het botwerk is daar een recent voorbeeld van. De dikte van het botwerk is altijd al een

heikel discussiepunt geweest in het ras tussen de (show)fokkers en de vermeerderingsbedrijven, de vleesproducenten. De fokbedrijven hebben altijd het grove botwerk verdedigd vanwege de positieve correlatie met de hoogte en de lengte van een charolaisdier en het unieke aspect ervan voor het ras. Vleesproducenten wensen echter een fijner bot vanwege een beter versnijdingsrendement van de slachtdieren. 'Sinds februari 2010 is het botwerk als onderdeel van de fokwaarde ontwikkeling eruitgehaald en als een aparte fokwaarde "fijnheid bot" geïntroduceerd', legt Grémion uit. 'Het is bovendien een optimumkenmerk geworden. We streven nu het behoud na van de huidige dikte van het bot.'

Makkelijke afkalvingen

Bij de koeien registreert het charolaisstamboek twee procent moeilijke geboorten, bij de vaarzen is dit tien procent. De percentages zijn stabiel sinds 1983. De situatie is dus zeer goed onder controle. Toch heeft het stamboek in 2006 een speciaal fokprogramma 'stieren vlotte kalvingen' ingericht. Vanwaar dit initiatief? De foktechnisch directeur legt uit: 'Wij hebben in korte tijd een merkwaardige evolutie doorgemaakt op de bedrijven. Van gemiddeld veertig zoogkoeien per voltijdse arbeidskracht zijn we naar zeventig zoogkoeien gegaan. Er is een tendens naar nog grotere bedrijven. In absolute aantallen zijn er binnen de bedrijven daardoor meer moeilijke geboorten. Dat heeft zijn weerslag op werkorganisatie en dierenartskosten. Er is daarom een grote vraag naar pinkenstieren; stieren die zeer gunstig scoren voor geboortegemak bij vaarzen.'

In het ras zijn jaarlijks 20.000 dekstieren fokactief. Het stamboek schat de behoefte aan pinkenstieren op één vijfde ervan. De eerste veiling van 52 opfokstiertjes uit het programma was een gigantisch succes. 'Normaal gaat slechts tien procent van de stieren uit het klassieke opfoksysteem naar stamboekbedrijven, nu werd vijftig procent verkocht aan stamboekfokkers.'

Fokken zonder horens is een ander punt waar kort op de bal wordt gespeeld. Grémion: 'Het heeft nog geen topprioriteit, zoals de actie vlotte afkalvingen. Bovendien zijn de huidige hoornloze stieren over het algemeen minder in kwaliteit én niet altijd homozygoot hoornloos. Maar we blijven er wel mee doorgaan, want we verwachten dat op middellange termijn het onthoornen in Frankrijk verplicht zal worden onder anesthesie door een dierenarts, net zoals nu bij jullie in Nederland en België het geval is. Dat betekent opnieuw extra dierenartskosten voor de Franse veehouder. Bovendien groeit de druk vanuit Europese dierenwelzijnsmiddelen om het ont-

hoornen te verbieden. We overwegen zelfs om de fokkerij zonder horens in een hogere versnelling te zetten, net zoals is gebeurd voor de vlotte afkalvingen.'

Sluiting teststations

Het charolaisras is het eerste en voorlopig enige vleesras in Frankrijk dat zijn fokprogramma middels teststations voor fokkerijenmerken en vleesproductie-eigenschappen stopzet. Die beslissing is genomen in 1998. Het laatste station zal zijn deuren sluiten in 2012. De fokwaarden worden dan volledig geschat op basis van de prestaties van de nakomelingen in het veld en op basis van de slachtgegevens uit de slachterijen.

'De betrouwbaarheid van de fokwaarden wordt er niet minder om, integendeel', legt Grémion uit. 'De fokwaarden sluiten beter aan bij de praktijk. Een voorbeeld: op het opfokstation voor fokkerijenmerken kalfden de dochters van proefstieren af op een leeftijd van twee jaar. Op de bedrijven is dit echter gemiddeld drie jaar.' De nieuwe testmethode zal ook fokwaarden opleveren die beter aansluiten bij de huidige Iboval-fokwaarden voor natuurlijk dekkende stieren, aldus de directeur. Dat is belangrijk in een ras waar natuurlijk dekkende stieren nog altijd voor negentig procent voor de aanwas op de

bedrijven zorgen. 'En tot slot kunnen de ki-stations op deze manier meer stieren testen en de kosten voor het aftesten verminderen. Fokkerijenmerken, vleesproductiekenmerken, exterieurkenmerken: zonder overdrijven kan ik gerust stellen dat het charolaisras het best gecijferde vleesras is en zal blijven.'

Genomic selection

Ook op het vlak van genomselectie was het charolaisras zijn tijd ver vooruit. Sinds 2002 al zijn van alle geregistreerde kalveren DNA-stalen genomen via een oor-

Régis Grémion:
'Liefhebbers van het charolaisras zijn progressieve denkers'

biopt bij het aanbrengen van de oormerken en opgeslagen. De DNA-stalen wachten enkel nog op analyse om ze vervolgens te koppelen aan de database met de fokwaarden.

'Liefhebbers van het ras zijn van nature progressieve denkers', stelt de directeur. 'Ki, bloedgroepenonderzoek, fokwaarden ontwikkelen: het charolaisras is altijd al voorloper geweest in het toepassen van nieuwe technieken. Via genotypering kunnen ki-stations nu breder én scherper selecteren in de populatie. Ook voor de individuele veehouders is de techniek zeer interessant. Op basis van een vereenvoudigde DNA-test kunnen zij hun dekstieren met meer garanties aankopen.'

Typisch voor de Franse charolaisfokbedrijven is dat alle vaarskalveren worden aangehouden tot na de eerste kalving. 'Over het al of niet aanhouden van een vrouwelijk dier op het eigen bedrijf kan met genomic selection sneller en beter geoordeeld worden. Iedereen vaart er wel bij', vindt Régis Grémion.

Gerust over toekomst

De foktechnisch directeur ziet nog meer om de toekomst met gerust gemoed tegemoet te zien. 'In tonnen karkasequivalent uitgedrukt is drieëndertig procent van het geslacht vlees in Frankrijk afkomstig van charolaisdieren. Tachtig procent van het charolaisvlees wordt vermarkt door de grootdistributie. Dat biedt afzetzekerheid nu de slaggers in de dorpen dag na dag verdwijnen. En wat misschien nog veel belangrijker is: het ras is inheems en heeft de beeldvorming mee. Elke Franse consument herkent een charolaisdier in de weide. Het charolais met haar zilveren haarkleed heeft een gouden toekomst', besluit Grémion. |

Niet terugvallen op eenzijdige fokkerij

Daniel Perraudin: 'Vruchtbaarheid, melkaanleg, bespierung en ontwikkeling blijven speerpunten in ons fokbeleid'

1100 dieren. 'De vraag naar pinkenstieren onder de klanten is zeer groot', vertelt Perraudin. 'De vleesveehouderijen worden almaar groter, er is te weinig arbeid voorhanden en de dierenartskosten stijgen zienderogen.'

Zelf ervaart de maatschap de noodzaak voor vlottere afkalvingen ook. 'Van de 420 kalvingen vorig jaar verliep een kwart met assistentie. Daarvan waren er dertien met keizersneden, aan 180 euro per keizersnede. Dat tikt stevig aan op de post dierenartskosten. Ondanks de beurtrol die we aanhouden, mogen de nachten tijdens de afkalfperiode rustiger.'

Gaec Star 2000 neemt met veertig topdieren deel aan het specifieke fokprogramma.

Onder hen Petit-Prince MN-dochter Caillie. Caillie behaalde vorig jaar als vaars een 1a-plaats op de Franse nationale in La Roche. De nu achtentwintig maanden oude vaars is drachtig van Noaille VF, één van de twee stieren die het charolaisstamboek speciaal aankocht voor het nieuwe initiatief. De fokker is niet bang dat nakomelingen uit pinkenstieren bij hun eerste afkalving problemen hebben. 'Neem nu Caillie. De vaars scoort bijzonder goed op de onderdelen bespierung en ontwikkeling. We fokken met haar dus niet eenzijdig op vlotte kalvingen. Vruchtbaarheid, melkaanleg, bespierung en ontwikkeling blijven evenzeer speerpunten in ons fokbeleid.'

In het charolaisfokprogramma 'vlotte kalvingen' worden vrouwelijke dieren die sterk scoren voor bespierung en ontwikkeling én die ook een goede fokwaarde of goede verwachtingswaarde voor afkalfgemak bezitten, gepaard met stieren die garant staan voor geboortegemak. De stierkalveren uit die gerichte paringen worden centraal opgefokt te Marrault en daarna geveild.

Een deelnemer aan het initiatief is Daniel Perraudin uit Issy l'Évêque. Daniel Perraudin (48) werkt in maatschap met zijn drie broers en een neef. Hun fokbedrijf Gaec Star 2000 is in hoofdzaak gericht op de verkoop van fokmateriaal voor vermeerderingsbedrijven. Het bedrijf telt

Elitevaars Caillie is drachtig van pinkenstier Noaille VF

Tabel 1 – Fokdoel 2000-2010 en evolutie fokdoel

kenmerk	selectie-intensiteit 2000-2010	evolutie t.o.v. 1990-2000
vruchtbaarheid	+++	→
vlotte kalvingen	++	→
geboortegewicht	=	→
kalversterfte	+	
melkproductie	++	→
drogestofopname	=	
ziekteweestand	++	
klaauwen	+++	
groei per dag	++	→
ontwikkeling	+	↕
bespierung	++	
uitslachtpercentage	+	→
versnijdingsrendement	+	↑
voerefficiëntie fokkerij	+	→
voerefficiëntie afmesting	=	→
handzaamheid	+	
vetbedekking	+	→